

Informacja w sprawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw.

Celem ustawy ma być szersze wykorzystanie możliwości technicznych portalu informacyjnego, zwiększenie wykorzystywania w postępowaniu cywilnym instytucji mediacji oraz doprecyzowanie na gruncie Kodeksu cywilnego oraz ustawy o prawach konsumenta statusu jednoosobowych przedsiębiorców zawierających umowy w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej w kontekście stosowania przepisów o ochronie konsumentów.

Ustawa zmienia 10 ustaw, to jest:

1. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,
2. ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny,
3. ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze,
4. ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych,
5. ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych,
6. ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych,
7. ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych,
8. ustawę z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta,
9. ustawę z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej,
10. ustawę z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych.

Zmiany przyjęte w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, z późn. zm., dalej jako: k.p.c.) zmierzają do wykorzystania portalu informacyjnego jako narzędzia służącego dwustronnej komunikacji elektronicznej z sądem, w sposób i w zakresie uwzględniającym aktualne możliwości techniczne tego systemu teleinformatycznego.

Dodany art. 125¹ § 1 k.p.c. przewiduje zasadę, zgodnie z którą obowiązek wniesienia do sądu pism za pośrednictwem portalu informacyjnego aktualizuje się w sytuacji, gdy przepis szczególny tak stanowi i nie jest możliwe wniesienia pisma procesowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Zgodnie z § 2 tego przepisu obowiązek wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem portalu informacyjnego został nałożony na adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego, Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej i prokuratora. Dotyczyć on będzie następujących pism procesowych:

- a) zgłoszenia się do udziału w sprawie;
- b) zawiadomienia o wypowiedzeniu pełnomocnictwa procesowego;

- c) zawiadomienia, o których mowa w art. 136 § 1, 4 i 5 oraz art. 387¹ k.p.c. (tj. zawiadomienia dotyczące zmiany miejsca zamieszkania);
- d) oświadczenia w przedmiocie zgody na mediację;
- e) wniosku o przeprowadzenie posiedzenia zdalnego;
- f) apelacji, zażalenia (z wyłączeniem zażaleń kierowanych do Sądu Najwyższego) lub skargi na orzeczenie referendarza sądowego;
- g) pisma procesowego składanego w toku postępowań wywołanych wniesieniem apelacji, zażaleniem lub skargą na orzeczenie referendarza sądowego;
- h) wniosku o doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem, jak również pisma uzupełniającego braki formalne takiego wniosku;
- i) wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 777 § 1 i 11 k.p.c., z wyłączeniem wniosków w przypadkach, o których mowa w art. 778¹, art. 778², art. 787, art. 787¹, art. 788 oraz art. 789 k.p.c.;
- j) wniosku o wydanie odpisu prawomocnego orzeczenia.

Nowelizacja przewiduje, że przepisów dotyczących wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem portalu informacyjnego nie stosuje się do pism wnoszonych do Sądu Najwyższego oraz pism wnoszonych w postępowaniu wieczystoksięgowym i rejestrowym (odpowiednio art. 125¹ § 3 k.p.c. oraz art. 511^{1b} k.p.c.).

Wniesienie pisma procesowego, dla którego wymagane jest zastosowanie portalu informacyjnego, w inny sposób, wniesienie innych pism procesowych z wykorzystaniem portalu informacyjnego, w przypadkach nieprzewidzianych w k.p.c. oraz wniesienie pisma procesowego przez osobę nieuprawnioną nie będzie wywoływało skutków prawnych.

Inne zmiany w k.p.c. pozostające w związku z wprowadzanymi zmianami w zakresie doręczeń pisma procesowych za pośrednictwem portalu:

- a) dopuszczają udzielenie pełnomocnictwa przez mocodawcę w postaci elektronicznej i posługiwanie się nim w postępowaniu cywilnym;
- b) w przypadku, gdy pełnomocnikiem strony będzie adwokat, radca prawny lub rzecznik patentowy, nakładają na niego obowiązek wskazywania numeru wpisu na właściwej liście w piśmie, do którego dołącza on pełnomocnictwo;
- c) zobowiązują do podpisywania pism procesowych wnoszonych za pośrednictwem portalu informacyjnego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, a w przypadku prokuratora także zaawansowanym podpisem elektronicznym wydawanym przez właściwe jednostki organizacyjne prokuratury;

- d) umożliwiają dołączanie do pism procesowych wnoszonych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo portalu informacyjnego załączników utrwalonych w postaci elektronicznej;
- e) rozszerzają katalog podmiotów, którym sąd będzie miał obowiązek doręczać korespondencję za pośrednictwem portalu informacyjnego o komorników sądowych oraz stałych mediatorów;
- f) poszerzają katalog pism procesowych, które należy złożyć w sądzie z odpisami dla strony przeciwnej, a tym samym, które nie podlegają obowiązkowi bezpośredniego doręczania między profesjonalnymi pełnomocnikami (rozszerzenie katalogu o interwencję, zmianę powództwa, zarzut potrącenia, skargę na czynność komornika sądowego i zarzuty przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji);
- g) umożliwiają wzajemne doręczenie pism procesowych pomiędzy profesjonalnymi pełnomocnikami w przypadku wniesienia takich pism do sądu przez ww. podmioty za pośrednictwem portalu informacyjnego;
- h) umożliwiają wykorzystanie portalu informacyjnego przez pełnomocników zawodowych do wymiany odpisów pism procesowych w toku sprawy, które będą wnoszone do sądu w sposób tradycyjny (nie będą objęte możliwością ich wniesienia za pośrednictwem portalu).

Do najistotniejszych zmian w k.p.c. w zakresie mediacji należy zaliczyć:

- a) wprowadzenie obowiązku kierowania stron do mediacji w sprawach gospodarczych, wynikających z umów o roboty budowlane oraz ze ściśle związanych z procesem budowlanym umów służących wykonaniu robót budowlanych przed pierwszym posiedzeniem przygotowawczym albo pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę;
- b) umożliwienie wydawania postanowień o skierowaniu do mediacji, o zmianie mediatora i przedłużeniu terminu na prowadzenie mediacji przez referendarzy sądowych;
- c) wskazanie, że sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce zawarcia ugody jako sąd właściwy do zatwierdzenia ugody mediacyjnej zawartej w ramach mediacji prowadzonej na podstawie umowy o mediację, chyba że strony w ugodzie wskażą inny sąd rejonowy; w przypadku, gdy strony w ugodzie nie wskażą sądu rejonowego właściwego miejscowo, a nie będzie danych pozwalających na ustalenie miejsca zawarcia ugody mediacyjnej, właściwym do rozpoznania wniosku o zatwierdzenie ugody będzie sąd rejonowy miejsca zamieszkania albo siedziby wnioskodawcy;

- d) uproszczenie sposobu wyznaczenia sądu właściwego do zatwierdzania ugody mediacyjnej w sytuacji, gdy ugoda będzie dotyczyć roszczeń objętych różnymi postępowaniami sądowymi; strony mają obowiązek wymienić w ugodzie te postępowania oraz wskazać sąd, który przeprowadzi postępowanie zatwierdzające ugodę; w przypadku gdy postępowania sądowe objęte ugodą prowadzone są przez sądy różnego rzędu, właściwym będzie sąd wyższego rzędu;
- e) zwolnienie z obowiązku składania przez mediatora w sądzie protokołu z mediacji prowadzonej na podstawie umowy o mediację, w przypadku wystąpienia przez stronę o zatwierdzenie ugody (obowiązek złożenia tego protokołu spoczywał będzie na stronie); w przypadku wniosku wniesionego za pośrednictwem portalu informacyjnego wprowadza się obowiązek dołączenia tych dokumentów w postaci elektronicznej podpisanych kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub poświadczonych elektronicznie odpisów tych dokumentów;
- f) umożliwienie wyznaczania przez Ministra Sprawiedliwości jednego sądu rejonowego właściwego do rozpoznawania spraw z wniosków o zatwierdzenie ugód, zawartych w mediacji prowadzonej na podstawie umowy o mediację, wniesionych przez portal informacyjny.

Zmiany w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, z późn. zm., dalej jako: k.c.) oraz w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta doprecyzowują status przedsiębiorców będących osobami fizycznymi zawierających umowy w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej w kontekście stosowania przepisów o ochronie konsumentów.

Dotychczasowe brzmienie art. 385⁵ k.c. przewidywało stosowanie przepisów konsumenckich zawartych w art. 385¹–385³ k.c. do przedsiębiorców będących osobami fizycznymi, gdy umowa bezpośrednio związana z ich działalnością gospodarczą nie posiada dla nich charakteru zawodowego. W związku z tym, że ustalenie charakteru umowy rodziło istotne ryzyka kontraktowe i spory sądowe, nowelizowany art. 385⁵ § 11 k.c. wprowadza mechanizm, który pozwala przedsiębiorcy będącemu osobą fizyczną na określenie charakteru zawieranej umowy poprzez złożenie stosownego oświadczenia. Jednocześnie przepis wprowadza zabezpieczenie przed potencjalnymi nadużyciami, zakazując drugiej stronie umowy uzależniania zawarcia umowy od złożenia takiego oświadczenia.

Zmiany w pozostałych ustawach mają charakter wynikowy do zmian w k.p.c.

Ustawa wchodzi w życie zasadniczo z dniem 1 marca 2026 r. Obowiązek wnoszenia wskazanych pism procesowych przez profesjonalnych pełnomocników za pośrednictwem

portalu informacyjnego wejdzie w życie z dniem 1 marca 2027 r. W okresie pomiędzy 1 marca 2026 r. (data wejścia w życie ustawy) a 1 marca 2027 r. podmioty te będą miały możliwość wyboru sposobu wnoszenia określonych pism procesowych (pisemnie albo za pośrednictwem portalu informacyjnego). Okres przejściowy nie będzie dotyczył wnoszenia wniosku i pism procesowych przez pełnomocników zawodowych w toku postępowania o zatwierdzenie ugody zawartej w mediacji prowadzonej na podstawie umowy. W tym wypadku przewidziano, że wniosek wszczynający postępowanie i pisma w tym postępowaniu będą mogły być wnoszone wyłącznie za pośrednictwem portalu informacyjnego już z chwilą wejścia w życie ustawy.